

Motion till riksdagen 2010/11:N241

av **Gunnar Andrén och Anna SteeleKarlström (FP)**

Södertälje som centrum för forskningstillväxt

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om Södertäljes förutsättningar att fortsatt vara ett centrum dels för svensk vetenskaplig medicinteknisk forskning på högsta internationella nivå, dels för fordonsmässig produktion, forskning och utveckling.

Motivering

Den mediala bilden av Sveriges största industristad, Södertälje, präglas också 2010 av problem, inte av möjligheterna.

Det är framför allt invandrar- och flyktingfrågor – under senaste åren också ett antal spektakulära bränder och våldsdåd med allvarlig utgång – som ges medialt utrymme. Detta är emellertid långt ifrån hela sanningen om Södertälje.

Vi vill vända på perspektivet och se Södertälje som den välståndsbildande kraft staden är, med stor betydelse för hela Sveriges välstånd. Södertälje med sina 85 780 invånare (30 juni 2010, senast tillgängliga siffra en ökning med cirka 700 invånare senaste året) skiljer sig nämligen från alla andra större svenska kommuner i ett viktigt avseende: De globala och därmed nödvändigtvis stora företagen dominerar arbetsmarknaden – men är samtidigt i minoritet vad gäller arbetsplatser.

De stora industriföretagens framgång i Södertälje är samtidigt en förutsättning för övrig varu- och tjänsteproduktion. Södertälje har en stor arbetsmarknad över 42 000 sysselsatta i omkring 4 870 små och därtill ett fåtal stora företag varav två, Scania AB och Astra Seneca, själva står för 16 000 anställda. De största av dessa – och därmed de till numerären största arbetsplatserna – utgörs inte av kommunen, landstinget eller staten utan av varu- och tjänsteproducerande, exporterande, forskande, framtidsinriktade företag. Så

Fel! Okänt namn på

här ser de femton största företagen/förvaltningarna ut i Södertälje (de fyra förstnämnda från 2008, dessbättre har de varsel som lades 2009 inte trätt i kraft i den utsträckning som tidigare befarats):

Företag	Anställda
Scania AB	9 000
Astra Zeneca	7 000
Södertälje kommun	5 850
Stockholms läns landsting	1 400
Foria AB (SÅAB)	800
Dynamate AB	700
Saab Automobil Powertrain	570
De Laval Sales AB	300
Telge Energi	300
Scania Parts Logistics	260
Cerealia Foods AB	250
Svenska Volkswagen	225
Fläkt Woods AB	210
Telge Bostäder AB	170

Ser vi till befolkningsutvecklingen kan vi konstatera att Södertälje är en av Sveriges största städer, oaktat att Nykvarn (9 257 invånare 30 juni 2010) vid årsskiftet 1998/99 blev en egen kommun. Södertälje hade 80 735 invånare vid årsskiftet 2003/04, i dag nära 5 000 fler. Befolkningsprognosen, som förutsätter fortsatt hög industrialisering inom kommunen under den kommande 10-årsperioden, ser ut enligt nedan. Den faktiska och prognostiserade befolkningsutvecklingen vid utgången av respektive år (SCB-siffror 2005–2007 och för första halvåret 2008):

År	Invånare
2005	81 455 (31 dec)
2006	81 791 (31 dec)
2007	83 642 (31 dec)
2008	84 172 (30 jun)
2009	85 270 (31 dec)
2010	85 865 (prognos 31 dec)
2011	86 255 (prognos 31 dec)

Genom de kraftiga svängningarna i flyktingmottagandet är prognoserna mer osäkra för Södertälje än för de flesta andra kommuner. Det mest framgångsrika Södertäljeföretaget på 2000-talet är Scania. Det kan räkna sitt ursprung till 1891 då Vabis (Vagnfabriksaktiebolaget i Södertelge) kom till. Senare fusionerades företaget med Scania AB i Malmö och hamnade i Saab/Scania-gruppen. I dag är Scania AB ett av Sveriges allra viktigaste företag, med produktion av lastfordon och bussar för världsmarknaden.

I Sverige finns för närvarande cirka 12 000 av företagets 28 000 anställda, utöver företagets cirka 20 000 återförsäljare världen runt. De bortåt 9 000

Fel! Okänt namn på

anställda i Södertälje – nära halva den svenska arbetsstyrkan – tillverkar i huvudsak motorer och växellådor. Från Falun har flyttats produktion av axlar, från Sibbhult växellådor och retarder medan produktionen i Oskarshamn av hytter och i Luleå av rambalkar och bakaxelbryggor fortsätter. Att också Scania drabbades hårt av finanskrisen 2008/09 är givet. Genom speciella arrangemang, som inneburit kostnadsänkningar och arbetstidssänkningar och ersättningssänkningar men mycket utbildning, har antalet anställda påverkats mindre än som befarats. Scaniamodellen bildade skola i Sverige med syfte att behålla yrkeskunnig personal även när produktionen måste minska en tid. Inom fordonsproduktionen är antalet underleverantörer mycket stort. De finns både i och utom Sverige. Närheten till marknaderna spelar på fordonsområdet en roll. Det är också mot den bakgrunden man skall se hur sammansättningsfabriker finns överallt från Polen till Brasilien. Det är av yttersta vikt att värna kunskaps- och utvecklingsbasen för Scantias framtid i Södertälje. Astras betydelse för Sverige kan inte överskattas. Det gäller både industriellt och för den enskilde. Företaget startades 1913 och började 1931 med egen forskningsverksamhet. Sedan 1955 är bolaget noterat på Stockholmsbörsen, sedan 1996 i New York, från 1999 som Astra Zeneca efter samgåendet med USA-företaget Zeneca.

År 1974 startade Astra produktionen vid Gärtunafabriken i Östertälje, och av de många preparat som utvecklats är magmedicinen Losec det varumärkesmässigt mest kända. Av Astra Zenecas 50 000 medarbetare fanns 13 000 i Sverige, varav mer än hälften i Södertälje där mycket stora investeringar i forskning och produktion genomförts under senare år, i storleksordningen 7 miljarder kronor. Enligt meddelande från företaget (2 augusti 2008) och som baseras på en analys av Astra Zeneca i Sverige – gjord på företagets uppdrag – av Centre of Excellence for Science and Innovation Studies vid Tekniska högskolan i Stockholm (KTH) i samarbete med Jönköpings Internationella Handelshögskola framgår att 4 500 av de Sverigeanställda medarbetarna arbetar med forskning och utveckling. Av dessa innehar ungefär 25 procent akademisk doktorsexamen Under 2008 uppgick företagets totalsumma för forsknings- och utvecklingsarbete till cirka 12 miljarder kronor. Samtliga svenska universitets och högskolors forsknings- och utvecklingsutgifter för 2008 låg på drygt 23 miljarder kronor. Årligen bidrar Astra Zeneca med cirka 5 procent av det sammantagna exportvärdet från Sverige. Det måste dock sägas att liksom andra läkemedelsföretag befinner sig Astra Zeneca i ett skede där personalbesparingar sker och forskningsprojekt läggs ned. Det har varit fallet även under 2010, även om företagets personella nedskärningar kommit att drabba andra orter i Sverige hårdare än Södertälje de senaste åren. Medicinteknikindustrin är en viktig plattform för det svenska välståndet. Det skapas jobb och forskning för miljarder och åter miljarder och dessutom attraktiva arbetsplatser. Det är i det här perspektivet, och vetenskapen om vilken betydelse medicin- fordonstillverkning och -forskning har för svensk välfärd, som förutsättningarna för industrin skall ses. Utan fortsatt tillväxt, grundad på framtidsinriktade forsknings- och produktionsförutsättningar i bland annat Södertäljeregionen, kommer, i den mån inte främst produktionsresurser av skilda skäl redan flyttats till andra regioner, Sveriges

Fel! Okänt namn på

välfärd att påverkas ytterst negativt, detta utöver vad som redan sker av andra skäl: påfrestningar av både demografiska och andra strukturella orsaker.

Därför måste de i Sverige verksamma produktions- och forskningsföretagens framtida behov av kvalificerade medarbetare, och därmed all service i form av bostäder, skolor, sjukvård och annan infrastruktur i området, kunna tillgodoses. Det förtjänar också att påpekas, vilket också framfördes av Folkpartiet i valrörelsen 2010, att avskrivningsvillkoren för forskning och utveckling måste vara mycket goda. Det bör övervägas om särskilda villkor skall införas för forskningsintensiva företag som Astra Zeneca och Ericsson – det andra helt forskningsberoende framtidsföretaget i Sverige – eftersom kostnaderna för framtagande av nya produkter är så stora. Intäkterna och i bästa fall vinsterna kommer långt senare.

Sanningen är att utan forskning dör både Astra Zeneca och Ericsson i Sverige. Men det är viktigt att minnas att forskningsintensiva företag behöver en kringmiljö som stimulerar utbyte av erfarenheter och kunskaper mellan skilda men ändå till sin akademiska inriktning likartade verksamheter.

I Södertälje syns detta främst på fordonsområdet, där produktion gått hand i hand med marknadsföring och försäljning via in- och utskeppning genom Södertälje hamn, särskilt anpassad till fordonshandling. En del fordonssammansättningar har redan förlagts till andra länder. Det gäller bussar som av kostnadsskäl flyttats till Polen, medan lastbilar av uttalade marknadsförings-skäl sedan länge satts samman i Brasilien. Det är emellertid viktigt att för framtiden säkra att produktion kan fortsätta i vårt land. Det förutsätter att de personalkostnadsfördelar som finns i andra länder kan vägas mot de konkurrensfördelar på kunskaps-, miljö-, personalforsknings-, och utvecklingsområdena som vårt land kan erbjuda. Södertälje ligger redan väl till kommunikationsmässigt, med hamn, två Europavägar genom kommunen och i huvudsak väl fungerade tågtrafik. Så sent som den 27 september 2010 påbörjades den länge efterfrågade dubbelspårsutbyggnaden mellan Södertälje centrum och Södertälje hamn samt tillgänglighetsanpassningen av stationen i Södertälje hamn. Projektet kommer att ta tre år att fullborda men invigs under 2013. Sträckan Södertälje station–Södertälje hamn tillhör Sveriges mest trafikerade enspåriga järnvägslinjer. Ytterligare förbättringar måste i framtiden göras vad gäller kommunikationer. Ett varningsmoment skulle utgöras av om fler fjärrtåg passerade Södertälje syd, belägen på den stora Igelstabron med sin magnifika utsikt över land, stad och vatten, utan att stanna.

Södertälje hamn utgör inte någon av Sveriges största hamnar. Men dess konkurrenskraft är betydande. Ett nytt tågspår för att ytterligare förbättra logistiken anlades 2008. Närheten till järnvägen Malmö–Stockholm och Göteborg–Stockholm – bara någon minut från hamnen – och likaledes närheten till Europavägarna (E4/E20) – någon minut också den från hamnen – gör Södertälje till ett intressant logistikcentrum för vissa transporter, främst fordon. Problemen för personfordon i hela världen har slagit hårt mot Södertälje som export- och importhamn för motorfordon.

När Stockholms hamnar AB avvecklar oljehamnen i Stockholms hamn, kommer sannolikt en stor del av denna hantering att flyttas till Södertälje hamn, vars närhet till väg och järnväg är en stark konkurrensfördel. Sjöfartens

Fel! Okänt namn på

betydelse för Södertälje har säkert varit stor redan för tusen år sedan då Helgö och Birka längre in i Mälaren blomstrade och sjöfarande med all säkerhet passerade den stad som i dag är. I dag finns såväl Kustbevakningen som Sjöredningen sedan några år etablerade i Södertälje; Sjöfartsverket befinner sig där sedan många år på grund av Södertälje kanal.

På bostadsområdet är situationen långt mindre gynnsam, detsamma gäller tillgången till högskoleutbildning. Flyttningen av Telge Campus till Södertörn må ha motiverats utifrån universitetsadministrativa utgångspunkter, men då ort ställts mot ort, lokalisering mot lokalisering, har inte orternas komparativa utbildningsfördelar utnyttjats.

Inte minst mångspråkigheten och den stora företagsamheten i Södertälje talar för att Telge Campus åter kan bli en attraktiv studiemiljö. På energiområdet samverkar Södertälje via sitt energibolag Telge Energi med Huddinge och Botkyrka om en stor investering i kraftvärmeproduktion som betyder ökad leveranssäkerhet och i bästa fall priskonkurrens på olika energiområden. Den sammantagna energiinvesteringen är betydande. Södertälje utmärks i dag av stor etnisk mångfald. Det resulterar förvisso stundom i händelser där etniska motsättningar mellan befolkningsgrupper kommer i förgrunden för den mediala rapporteringen. Det är också grunden till den i huvudsak positiva rapportering som kommit kommunstyrelsens ordförande Anders Lago (S) till del när han år 2008 fick möjlighet att redogöra för hur Södertälje hanterar flyktingar och invandrare i USA:s kongress. Bakom Lago står i denna fråga alla de stora partierna i Södertälje utom Sverigedemokraterna, inte minst vad gäller olika program för att ta tillvara alla nya södertäljebors önskan att bli egenförsörjda och slippa hamna i bidragsberoende.

Samarbete har också inletts med andra kommuner, t.ex. Gnosjö. Södertälje har under Almedalsveckorna i Visby de tre senaste åren spridit kunskap om Södertäljes metoder för att vända ett problem till möjligheter. Det är naturligtvis hedrande för Södertälje att vara en attraktiv boendeort samtidigt som det ingalunda skall döljas att spänningar av betydande mått skapas både mellan svensk- och utlandsfödda liksom av utlandsfödda av olika etnicitet och härkomst. Att människor med gemensamt språk och härkomst söker sig till varandra är naturligt. Därför är språkkunskaper i svenska, arbete och sociala kontakter vid sidan av den egna grupp tillhörigheten nyckeln till en lyckad integration både för den enskilde och samhället i stort.

Som helhet är den mångfacetterade smältdegel som utmärker Södertälje av största värde: Här samsas inom regionen en lång rad språk, skilda religioner, kulturer och nationella bakgrunder. De olika värderingar som stammar från dessa skilda bakgrunder kan, om toleransen och förståelsen får överbrygga etnisk misstänksamhet och personlig motvilja, bidra till att minoriteter uppfattas som tillgångar, inte som problem.

Integrationen i Södertälje går genom accepterade välkommande mångfald – i medvetande om att varje invandrad familj, varje mor och far, mer än annat önskar sina barn den bästa av framtider, på skolans och den högre utbildningens område, inom yrkes- och privatlivet. Alla skillnader till trots är vi människor på detta område mycket mer lika än vi kan föreställa oss. Mot detta måste vägas att en fortsatt koncentration av icke i Sverige födda medborgare

Fel! Okänt namn på

kan leda till, och leder till, problem. Att brottslighet förekommer i större utsträckning bland icke svenskfödda än bland dem som länge bott i staden är en utbredd uppfattning alldeles oavsett hur denna brottslighet drabbar enskilda. En rad svåra våldsbrott där invandrare eller flyktingar varit inblandade har gett näring åt denna uppfattning – med följderna att invandrare och flyktingar, hur oskyldiga de än varit, direkt eller indirekt görs medskyldiga eller i varje fall medansvariga för de oefferrätliga brott som begåtts.

Detta är uppfattningar som man inte kan lagstifta bort eller förbjuda, det enda som fungerar är bättre förutsättningar för integration i det svenska samhället via främst arbete och utbildning. Från Södertälje – över partigränserna – framförs ofta att det inte i längden är rimligt att Södertälje skall påtvingas ett ansvar för nyinflyttade som går långt över vad andra kommuner tar. Svaret på frågan hur långt statens ansvar sträcker sig – och inte minst att få vara bosatt var man vill oavsett försörjningsförmåga – är viktiga delar i synen på framtiden i en kommun som Södertälje: Kan en enda kommun klara nästan vilka påfrestningar som helst?

Under 2008 och 2009 kom nästan alla invandrare eller flyktingar från Irak. Under 2009 minskade antalet, vilket noteras med tacksamhet. Det har krävt mycket stora insatser från Södertäljes politikerna och även invånarens sida. Ett flyktingmottagande har byggts upp som saknar motstycke i vårt land.

Hur långt sträcker sig statens ansvar? Svaret är ideologiskt i lika hög grad som ekonomiskt. Tolerans kan inte mätas i pengar, uppslagsrikedom kan underlättas av pekuniärt stöd men aldrig ersätta enskildas vilja att förbättra för andra och därmed för sig själva.

Det förhållandet att Södertälje har fått det tvivelaktiga nöjet att se såväl sverigedemokrater som nationaldemokrater i stadens kommunfullmäktige vittnar om vikten av att ta kulturella motsättningar på allvar, detta med målet att skapa en god jordmån för demokratiska krafter och starkt motverka partier med rasistiska förtecken och med förslag till lösningar som inte håller i mötet med verkligheten. På det här området bör vetenskapliga studier, som också med fördel kan utsträckas att gälla Malmö, Helsingborg, Landskrona, Göteborg och Stockholm, ta sikte på att undersöka vilka värderingar som styr de väljare som ger partier med så uttalad nationalistisk och ibland ofta rent fördomsfull rasistisk inställning sitt stöd.

Stockholm den 22 oktober 2010

Gunnar Andrén (FP)

Anna SteeleKarlström (FP)